

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ**

**РЕГІОНАЛЬНІ КУЛЬТУРНІ, МИСТЕЦЬКІ
ТА ОСВІТНІ ПРАКТИКИ**

Матеріали

**ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-
конференції**

27-28 квітня 2022 року

Переяслав – 2022

УДК 008+7+37](477) (06)
Р32

Редакційна колегія:

- Игнатенко Н.В.** – кандидат педагогічних наук, професор, декан факультету педагогічної освіти, менеджменту і мистецтва Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
- Кондратенко І.А.** – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка;
- Мартинюк Т.В.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
- Мартинюк А.К.** – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
- Малашевська І.А.** – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
- Кожевнікова Л.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
- Ткаченко О.М.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;
- Демяненко В.В.** – директор Переяславської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1 Переяславської міської ради;
- Шевченко Л.В.** – директор Бориспільської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1 імені Юрія Головатого Бориспільської міської ради Київської області;
- Салобута Т.В.** – директор опорного закладу освіти Яготинського НВК «Спеціалізована школа – загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3».

Рекомендовано вченою радою Університету Григорія Сковороди в Переяславі (протокол № 9 від 6 травня 2022 р.).

Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Переяслав, 27-28 квітня 2022 року. Переяслав: Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2022, 173 с.

До збірника увійшли матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Регіональні культурні, мистецькі та освітні практики», яка відбулася 27-28 квітня 2022 року в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі. Основна тематика представлених доповідей відповідає напрямкам роботи конференції.

- *Art Selfie* – знаходить схожі на вас портрети;
- *Color Palette* – знаходить твори мистецтва за кольорами своєї фотографії;
- *Art Projector* – перегляд творів мистецтва у реальному розмірі;
- *Pocket Gallery* – подорож реалістичною галереєю;
- *Art Camera* – перегляд творів мистецтва у високій якості, сферичні відео, перегляд відео з оглядом 360 градусів, здійснення екскурсії у віртуальній реальності, перегляд вулиць, відомих місць й орієнтирів, перегляд за часом і кольором творів мистецтва. За допомогою цієї функції також можна отримати додаткові відомості про твори мистецтва тощо [5].

Як висновок, усе більше широким можливостей надають цифрові технології для викладання мистецьких дисциплін. Є багато новітніх розробок, до яких слід віднести електронні підручники, електронні посібники та зошити, електронні енциклопедії тощо. Серед цифрових технологій особливої популярності набули мобільні технології. Завдяки легкому доступу до електронної бази даних вони значно підвищують рівень зацікавленості тих, хто вивчає мистецтво.

Список використаних джерел

1. Биков В. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/44333>
2. Биков В.Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс]. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. №1 (15). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>
3. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки [Електронний ресурс] / [Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. №67-р]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
4. Україна 2030 – країна з цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
5. Про додаток Google Arts & Culture. URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.google.android.apps.cultural&hl=uk&gl=US>.
6. Пенкін Ю.М. Електронний підручник. URL: <http://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/2335/elektronnij-pidruchnik>

Людмила КОНДРАЦЬКА,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ВИХОВАННЯ МУЗИКАНТА-ПЕРФОРМЕРА

Визначальною фігурою у кластері сучасної арт-практики постає музикант-перформер. Адаптуючись до культурного драйву всеохоплюваної секретності і непоборної маніпуляції, він занурюється в епігенетичну пам'ять і

активізує генні мутації, що трансформують ментальні задатки для розвитку здібностей затребуваного суспільством творчого досвіду. Йдеться про повернення музичній акції ритуальної серйозності і вагомості архаїчної сакральної події. Утім, перформанс як ритуалізована подія може мати два сценарії генно-культурної коеволюції – за первинними і за вторинними епігенетичними правилами. Перші регулюють автоматичні процеси переробки когнітивної інформації (від периферійних сенсорних фільтрів), а другі стосуються ментальних процесів оцінки і вибору вже диференційованої і упорядкованої інформації. У плані антропогенези перформера-музиканта обидва сценарії завершуються реалізацією інтонованого автопортрету – як розкриття сутнісного Я, а чи як виявлення маски не-Я. У першому випадку перед музичним перформансом відкривається шанс постати чинником духовного переображення людини музикуючої як результату її *допитуваності* і смиренного очікування на розкриття Сяйва Істинного Образу і Подоби (чистим – чистого, світлим – світлого). Другий шлях – це шлях бутафорського просвітлення в результаті *допитливості* і небезпечного афективного загравання з Таїною як короткочасної креативної авантюри.

Для уникнення цього шляху пропонується концепція музичного перформансу *як майстерні душі*. Її *провідною ідеєю* є метафоризація інтонованого смислу емоційного одкровення як антропологічного дискурсу. Ця ідея конкретизується у міфологічному і іконічному аспектах. Перший передбачає екфорію музикуючою особою епігенетичного кластера не-Я і ментальну самоорганізацію для розпізнавання Я. Другий не просто описує враження, отримані від світу предметів і подій, а сам «пише» життя за принципом мімезису, оскільки його моделювальна структура, як система інтонаційно-смислових відношень, активніше зливається з чуттєвими і матеріальними прийомами музиканта-перформера. Вона пропагує символізовану предметність і навіть агітує за неї, використовуючи свою образність у підкреслено значущому сенсі.

Означена ідея зумовлює неінституціональну, феноменологічну (персоналістичну) сутність педагогічної моделі і поєднання у її змісті рис ймовірнісної освіти та вітагенного навчання (Martynets, L., 2015). Тобто основою цієї моделі постає коннективна теорія метафоричної інтерпретації (Ritchie, D., 2004). Вона дає підстави стверджувати, що інтоновані метафори людських емоцій уможливають краще розуміння внутрішнього механізму психоемоційних динамік перформера задля глибшого самоусвідомлення і самоорганізації. Ось чому їх необхідно аналізувати у щоразу унікальному когнітивному і комунікативному контекстах, включаючи деталізовану репрезентацію музичного спілкування і суб'єктивний досвід (common ground) учасників перформансу.

Напрямок і конкретний довготривалий план такої перформативної діяльності визначає стратегія креативної кластеризації. Це стратегія розігрування музичних сценаріїв ціннісного вибору на шляху до «творчої невинності» (Manovich L., 2015, p. 13), або стратегія «шляху серця».

Зважаючи на *постнекласичну парадигму сучасного виховання*, вона передбачає взаємовплив адаптивного, циклічного, лінійного, різноматичного типів стратегії випадкового пошуку. Одним із найважливіших системоутворювальних елементів креативного кластера є івент-майданчик, пристосований до проведення художньо-освітніх заходів. Він може одночасно функціонувати і як лекторій, і як простір для виконавських тренінгів, і як місце для концертів, виставок, свят, фестивалів тощо. Завдання майданчика – залучення однодумців. Такий підхід створює високу щільність соціальних зв'язків усередині кластера.

Регулювальну функцію в імплементації означеної стратегії виконує методологія педагогічно-метафоричної творчості. Вона акумулює існуючі підходи до організації співбуттєвої музично-перформативної діяльності на принципах інтонованої спів-присутності, спів-дії, спів-чуття, спів-переживання, спів-страждання, спів-участі, спів-причастя. Вони постають необхідним початковим етапом для реалізації наступного душевного переображення.

Для упровадження методології педагогічно-метафоричної творчості епігенетично зумовленою вважаємо технологію перформативної імпровізації (зокрема методи аурального моделювання, слухової метафоризації, медіаеленктики, -еристики і -еротематики), оскільки вона сприяє активізації ментальних ресурсів музиканта. Розглянемо зміст перформативно-імпровізаційної компетентності, зокрема її критеріальну базу:

Таблиця 1.

Критеріальна база перформативно-імпровізаційної компетентності

Критерії музично-перформативної імпровізації	Показники
Рівень креативно-творчого потенціалу	<ul style="list-style-type: none"> - спонтанність виконавського процесу; - його розгорнутість у часі; - комунікація виконавця як творця нової реальності з реципієнтом (глядачем, читачем, слухачем); - культивування в художній уяві принципу гри у тих її формах, які заздалегідь не встановлені точно зафіксованою режисурою, сценарієм, драматургією, пластичним жестом, римою або нотним текстом звукового ряду; - свобода музичного самовираження; - миттєвість акту сприйняття.
Ефект підкресленої безпосередності	<ul style="list-style-type: none"> - <i>на концептуальному рівні</i> – ступінь виразності інтонованого смислу; - <i>на мовному рівні</i> – схильність до яскраво вираженої ненормативної структури музичного мислення, варіювання фонічних, метроритмічних, ладогармонічних і синтаксичних

<p>висловлювання</p>	<p>моделей, фактурного орнаменту, успадкованих з національного фольклору;</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>на естетичному рівні</i> – неповторність художнього мислення, що чуттєво сприймається і імпульсивно виражається; - <i>на психологічному рівні</i> – інтуїтивність і диффузність образних асоціацій, що виявляють причини некерованого раптового «імпровізаційного вибуху», занурення в лоно підсвідомого, ритуально-дієвого; - <i>на виконавському рівні</i> – амплітуда віртуозного піднесення і прояву творчої фантазії; - <i>на культурологічному рівні</i> – професійність володіння типом імпровізаційності, що властивий: <ul style="list-style-type: none"> а) культурам «ритуалу» і «теозису»; б) культурам еволюційно-революційного типу; <p><i>на морально-етичному рівні</i> – відданість традиції самопізнання.</p>
<p>Повнота вияву комунікативних характеристик перформативної співтворчості (на парадигмальному і синтагматичному рівні)</p>	<p>Парадигмальні комунікативні параметри:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>класично-розважальна парадигма стильового взаємозв'язку</i>, де встановлені норми естетичних взаємин виконавців і слухачів не входять в дисонанс зі звичайною художньою дійсністю і через такий консенсус надають доцільність рецепції імпровізованої музики численними слухачами; - <i>загальноприйнята модель художніх контактів</i> – побудована на підготовчій угоді імпровізаторів і слухачів про можливі категорії інвенторства, що не руйнує норми естетичного відчуття компетентних слухачів; - <i>реалістична парадигма стильового взаємозв'язку</i>, де імпровізатор, створюючи «культ соліста», виходить за межі встановлених вербальних правил і обмежує коло слухачів небагатьма обраними шанувальниками; - <i>кардинально-незалежна парадигма</i> нічим не обмеженої самореалізації музиканта, створена на концепції творчого скептицизму, кардинального протиставлення і творчої антитези; - <i>кардинально-рідкісна парадигма</i> стильового взаємозв'язку, що ігнорує підстави інтерактивності і формує суперечливе мистецтво невідповідності, яке втратило необхідність естетичного впливу. <p>Синтагматичні комунікативні параметри:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>субординаційний</i>, що ґрунтується на координації і іміджевому переділі функцій між музикантами членів імпровізаційного процесу; - <i>рівноцінно-відсторонений</i>, яку видобувають із основи ігнорування поглядів лідера імпровізаційного розвитку; - <i>еклектичний</i>, що передбачає заміщення пріоритетів у діалозі композитор - виконавець і допускає розсосередження творчих функцій.

Багаторічний досвід викладання на факультеті музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету показує, що

ефективність реалізації педагогічної моделі музиканта-перформера забезпечують психологічні умови імплементації технології, сутність яких можна виразити формулою:

$$\text{Результат (Р)} = \text{Потенціал (П)} - \text{Втручання (В)}$$

Йдеться про створення ситуації досягнення майбутнім музикантом-перформером стану концентрації ментальних задатків для переживання радості саморозкриття у *творчому співтоваристві*. Це передбачає врахування викладачем правил культурно орієнтованого музичного спілкування, зокрема:

1) реалізацію концепції полікультурного навчання (пошани до культурної унікальності кожної особи, її інтересів і психофізичних особливостей);

2) організацію атмосфери «особистої запрошеності» студента-виконавця;

3) утвердження майбутнього перформера у його індивідуальному музичному розвитку;

4) інтеграцію і налагодження турботливого контролю за процесом індивідуальної, групової і колективної форм музичного навчання і виховання.

Можливість для розробки і обґрунтування безмежного розмаїття способів інтонованого самовираження студенти отримують в арт-лабораторії у проміжку між лекціями-перформансами. До проведення лекцій і майстер-класів у режимі on-line або off-line запрошуються видатні професійні музиканти-перформери і навіть самі студенти.

Список використаних джерел

1. Manovich L. Data Science and Digital Art History. *International Journal for Digital Art History*, 2015. Vol. 1. Pp. 12–35. URL: www.dah-journal.org
2. Martynets L.A. Suchasni modeli osvity: navch.-metod. posibnyk. 2-e vyd., dopovn. ta pererobl. DonNU. 2015. 102 s. (Ukrainian).
3. Ritchie D. Metaphors in Conversational Context: Toward a Connectivity Theory of Metaphor Interpretation. *Metaphor and Symbol*. 2004. Vol. 19. № 4.

Eduard COROPCEANU,
Doctor, Professor, Department of Chemistry,
Tiraspol State University, Chişinău,
Republic of Moldova

DEVELOPMENT OF RESEARCH CULTURE ON THE BASIS OF EXTRACURRICULAR ACTIVITIES

Abstract. The research culture has a special significance in the formation of professional skills due to the fact that the society of the future depends on the creative potential of each member of the community to identify the most effective solutions for different situations. The pre-university and university education system, through extracurricular activities, has the possibility to supplement the cognitive acquisitions acquired within the activities provided by the curriculum. It is very important that extracurricular activities are focused on various case

ЗМІСТ

Аліксійчук Олена. Формування пізнавальної активності молодших школярів засобами музичного фольклору у позакласній гуртковій роботі.....	3
Батовська Олена. Соціологічний вимір хорового мистецтва.....	6
Борисова Тетяна. Розвиток творчого мислення майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін.....	9
Власова Олена. Деякі аспекти роботи концертмейстера хору.....	12
Вороновська Ольга. Педагогічні умови та технології розвитку креативного потенціалу студентів мистецьких спеціальностей.....	15
Гловацький Сергій. Професійний розвиток учителя мистецьких дисциплін в умовах реформування освіти.....	17
Гончаренко Сергій. Інноваційні підходи формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до саморозвитку у вокально-педагогічній діяльності.....	20
Дубровіна Ірина. Золотий голос України: творчість Соломії Крушельницької (до 150-річчя від дня народження).....	23
Зосім Ольга. Російська музика в курсах історії світового музичного мистецтва: подолання постколоніального дискурсу.....	27
Капара Роман. Педагогічні умови критичного мислення у молодших школярів засобами мистецтва.....	30
Кармазін Антон. Постать Михайла Вериківського на сторінках газетної періодики.....	34
Карпенко Антоніна. Цифрова компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва.....	37
Ковальова Світлана. Цифрова компетентність вчителя мистецтва як умова професійного розвитку в системі післядипломної освіти.....	39
Кожевнікова Лариса, Правосудович Галина. Урок інтегрованого курсу «Мистецтво» – вагомий чинник розвитку креативності учнів 4 класу.....	41
Кожевнікова Лариса, Станько Галина. Педагогічні умови формування комунікативних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва.....	44

Кожевнікова Лариса, Червоній Марія. Професійний розвиток майбутніх учителів музичного мистецтва: комунікативна компетентність.....	47
Кондратенко Ірина. Твори патріотичної тематики у репертуарі хору студентів Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (на матеріалі доробку композиторів Чернігівщини).....	51
Кондратова Людмила. Цифрові технології у викладанні мистецтва.....	53
Кондрацька Людмила. Педагогічна модель виховання музиканта-перформера.....	55
Coropceanu Eduard. Development of research culture on the basis of extracurricular activities.....	59
Кузик Валентина. Питання соціолокосу в регіоналістичній проблематиці.....	64
Майба Ольга. Інноваційне освітнє середовище як засіб вокально-хорового розвитку особистості.....	69
Мартиненко Вероніка. Натан Рахлін – видатний український диригент ХХ століття.....	72
Мартинюк Анна. Міждисциплінарний підхід до вивчення музично-теоретичних дисциплін як фактор формування особистості майбутніх учителів музичного мистецтва.....	73
Михаськова Марина. Структурно-функціональна модель педагогічної системи формування професійного досвіду музично-педагогічної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.....	76
Мозгальова Наталія. Еволюція української фортепіанної музики: історико-культурологічний аспект.....	79
Мольдерф Тетяна. Академічна вокально-виконавська культура у контексті компетентнісної парадигми ХХ століття.....	83
Носаченко Тетяна. Регіональні мистецькі практики як засіб формування у студентів етнокультурного світогляду.....	86
Онищенко Наталія. Теоретичні засади професійної підготовки майбутніх учителів.....	89
Павленок Віра. Форми та методи розвитку музичних здібностей молодших школярів засобами української народної пісні.....	95
Подунай Яна. Фестиваль популярної музики «Червона рута»: регіональний аспект.....	97